

Tielen, Kaliebaan
Gemeente Kasterlee

Programma van Maatregelen

Auteur:
J. Siemons

1 Inleiding

In opdracht heeft Vlaams Erfgoed Centrum in april - oktober 2024 een nota opgesteld naar de archeologische waarde van het plangebied in functie van de toekomstige riolerings- en wegeniswerken (afb. 1). De nota bestaat uit een landschappelijk bodemonderzoek en een proefsleuvenonderzoek.

De nota volgt op een reeds bekrachtigde archeologienota, bestaande uit een bureaustudie uitgevoerd door het Vlaams Erfgoed Centrum in 2023.

Afb. 1. Aanduiding van het uit te voeren archeologisch onderzoek op het plan van de bestaande toestand op het terrein.

2 Uitgevoerd vooronderzoek

2.1 Resultaten van het bureauonderzoek

De ligging van het plangebied over de vallei van de Grote Calie en op de overgang van nattere naar drogere gebieden is gunstig voor de verwachting aan resten uit het Laat-Paleolithicum en het Mesolithicum. In de omgeving zijn nog geen vondsten uit deze periodes gekend. Dit kan echter geweten worden aan een gebrek aan onderzoek.

Ook voor de verwachting aan sporen en resten vanaf het Neolithicum is het gebied gunstig gelegen. De nattere zones rondom de Grote Calie zijn vermoedelijk minder interessant in verband met nederzettingssporen en -resten, maar sporen en resten van andere activiteiten kunnen ook hier niet uitgesloten worden. Meer naar het oosten en westen, richting de drogere gebieden kunnen wel nederzettingssporen en -resten verwacht worden. In de omgeving zijn ook reeds sporen en resten uit de Metaaltijden, de Romeinse Tijd en de Middeleeuwen gekend. De sites bevinden zich meestal in de iets hoger gelegen delen van het landschap, maar ook nabij de Kemelbeek werden nederzettingssporen uit de Metaaltijden en de Middeleeuwen aangetroffen.

Ter hoogte van de bestaande structuren, zoals de wegenis, riolering, andere nutsleidingen en grachten zal de bodem vermoedelijk reeds in zekere mate verstoord zijn. Hoewel de omvang van de bestaande verstoring niet exact gekend is, is de kans groot dat een eventuele steentijd artefactensite niet meer in situ aanwezig zal zijn. Naar alle waarschijnlijkheid zullen ook eventuele sporensites aangetast zijn door de

aanwezige structuren. Het is echter mogelijk dat diepere sporen wel nog (deels) bewaard zijn. Plaatselijk zal de wegenis echter opgeschoven worden in functie van de aanleg van een nieuw tweerichtingsfietspad. Meestal gaat het om lange smalle zones van amper 2 tot 4m breed. Er zijn echter enkele uitzonderingen.

Er is een onbebouwde zone tussen de Kazernestraat en de Kaliebaan. Deze heeft een oppervlakte van ongeveer 1130m² en lijkt in gebruik te zijn als akker- en/of weiland. Dit gebied wordt heringericht als groenzone met in het noordwesten enkele parkeerplaatsen. De bodem zal dus in het grootste deel van het gebied tot ongeveer 30cm diep verstoord worden. Ter hoogte van de parkeerplaatsen loopt de verstoring op tot 44cm -mv. Er zullen ook twee bomen aangeplant worden. Deze zone werd geselecteerd voor vervolgonderzoek.

2.2 Resultaten van het landschappelijk bodemonderzoek

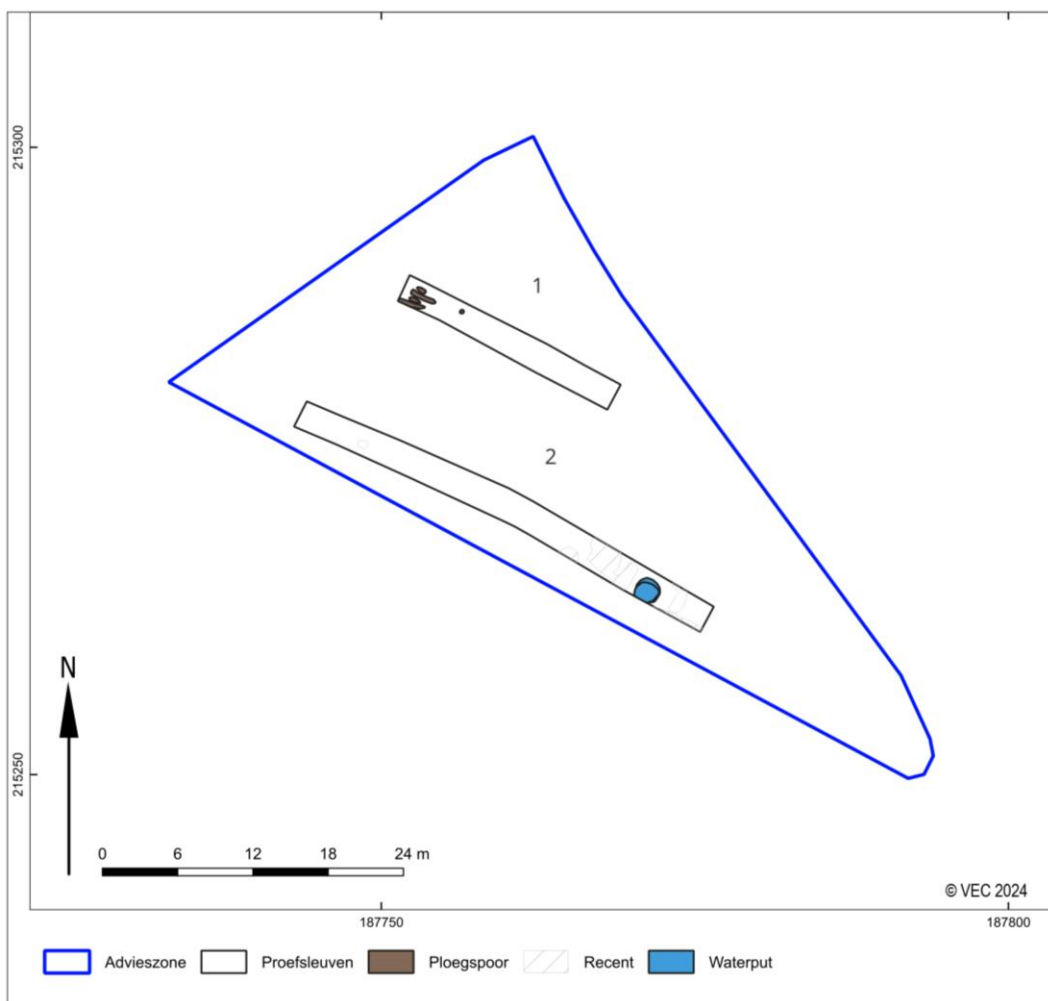
In het plangebied werden bodemprofielen met A- en C-horizonten aangetroffen. Het betreft vanaf de onderkant van de boringen, de moederbodem (C-horizont) opgebouwd uit eolische afzettingen uit het Weichseliaan tot Vroeg-Holoceen. De moederbodem betreft een hoofdzakelijk homogeen pakket van geelgrijze/geelbruine zanden. Hierboven heeft zich een A-horizont ontwikkeld, onder menselijke invloed. Het betreft een plaggendek met enige gelaagdheid. Aan de basis kan een oude ploeglaag herkend worden (Ab-horizont), afgedekt door een meer recente ploeglaag (Ap-horizont).

De resultaten stroken met de gegevens van de bodemkaart, dewelke hier een Zbm bodem karteert, een droge zandbodem met dikke antropogene humus A horizont. Lokaal kunnen er afwijkingen zijn door verstoringen, dewelke subrecent zijn toegebracht door het terreingebruik. Het terrein lijkt regelmatig geploegd te zijn geweest in moderne tijden.

2.3 Resultaten van het proefsleuvenonderzoek

Omdat er een potentieel aan archeologisch waardevolle contexten was, is een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. Hierbij werden er twee sleuven uitgegraven om uitspraak te doen over de aanwezigheid van archeologische sporen. Tijdens het onderzoek werd er één archeologisch spoor aangetroffen. Het gaat om een waterput of waterkuil. Deze had een bruin gevlekte vulling en werd door middel van een boring tot ongeveer 50 cm diep nog vastgesteld. Verder werden er recente verstoringen en ploegsporen aangetroffen.

Ondanks de aanwezigheid van het archeologisch spoor, wordt vervolgonderzoek niet geadviseerd. De geplande werken zullen maximaal 30 cm diep gaan en het archeologisch vlak bevindt zich op ca. 80-90 cm onder het maaiveld. Hiermee is er voldoende buffer aanwezig en wordt het archeologisch spoor niet verstoord. Het Vlaams Erfgoed Centrum adviseert daarom een vrijgave van het terrein.

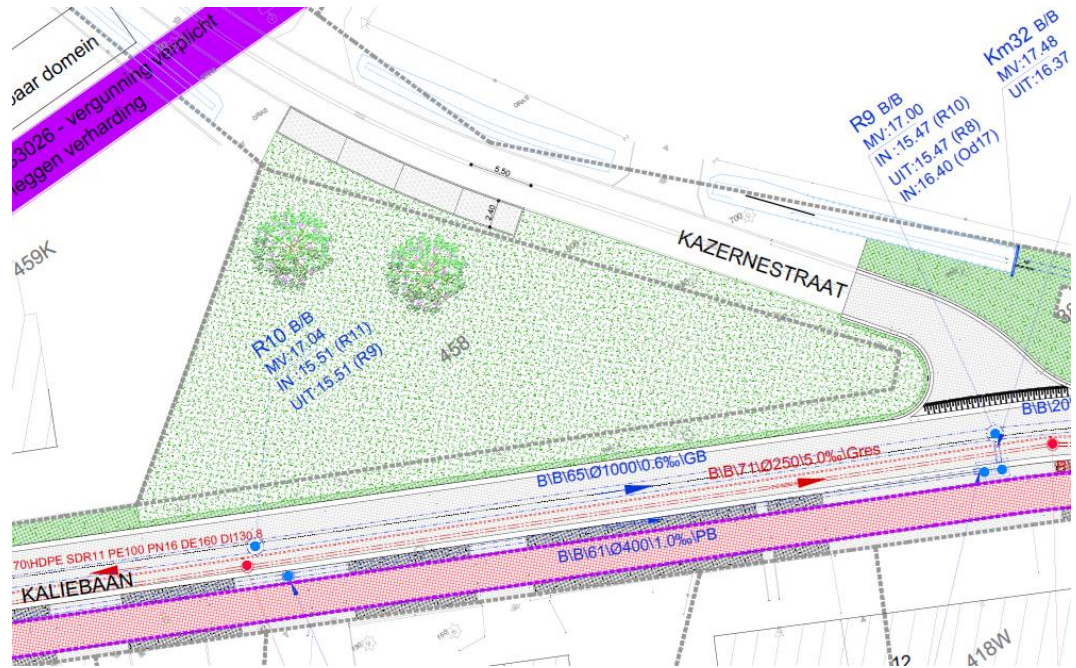

Afb. 2. Allesporenkaart van het proefsleuvenonderzoek.

2.4 Geplande werken

Het doel van de geplande werken is om de bestaande riolering in de Kaliebaan te Kasterlee te vervangen door een gescheiden stelsel. Tijdens deze werken zal ook de bestaande wegenis vernieuwd en uitgebreid worden. De wegeniswerken beperken zich niet enkel tot de Kaliebaan, maar omvatten ook een deel van de Molenstraat en Hoge Rielen. Er zal geen terrein voor grondverbetering ingericht worden en er zullen geen werkzones voorzien worden buiten de grenzen van het plangebied.

Er is een onbebouwde zone tussen de Kazernestraat en de Kaliebaan. Deze heeft een oppervlakte van ongeveer 1130m² en lijkt in gebruik te zijn als akker- en/of weiland. Dit gebied wordt heringericht als groenzone met in het noordwesten enkele parkeerplaatsen. De bodem zal dus in het grootste deel van het gebied tot ongeveer 30cm diep verstoord worden. Ter hoogte van de parkeerplaatsen loopt de verstoring op tot 44cm -mv. Er zullen ook twee bomen aangeplant worden.

Afb. 3. Geplande werken binnen het plangebied.

2.5 Bepaling van de maatregelen

Het bureauonderzoek stelde voor het plangebied een verwachting op sites vanaf het paleolithicum. Om de intactheid van de bodemopbouw in kaart te brengen werd een landschappelijk bodemonderzoek uitgevoerd. Hierbij werd een AC profiel aangetroffen en werd de kans op vondsten uit de Steentijd zeer laag ingeschat.

Om de aanwezigheid van sporen vast te stellen, werd geadviseerd om een proefsleuvenonderzoek uit te voeren. Tijdens het proefsleuvenonderzoek bleek dat het plangebied één archeologisch relevant spoor bevatte, namelijk een waterput of waterkuil. Deze was in de boring nog 50 cm diep bewaard gebleven.

Ondanks de aanwezigheid van het archeologisch spoor, wordt het archeologisch vlak hier niet geraakt door de geplande werken. De geplande werken omvat de aanleg van een groenzone dat de bodem maximaal 30 cm verstoort. Het archeologisch vlak was aanwezig tussen 80-90 cm onder het maaiveld.

Het Vlaams Erfgoed Centrum adviseert daarom een vrijgave van het terrein. Het proefsleuvenonderzoek vormt daarom het einde van het archeologisch onderzoek.

Ondanks het advies tot vrijgeven van het terrein, blijven de bepalingen voor het melden van toevalsvondsten van kracht, conform artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet. De civieltechnisch uitvoerder is verplicht eventuele toevalsvondsten binnen drie dagen na ontdekking te melden bij Onroerend Erfgoed.